

Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama Kitaplarındaki İzmir Türkülerinin Kullanım Durumlarının Değerlendirilmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Ender Can DÖNMEZ¹

1 Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Müzik Bölümü, endercandonmez@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-6004-3825.

Gönderilme Tarihi: 19.12.2022 Kabul Tarihi: 12.04.2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1221044

Atıf: “Dönmez, E. C. (2024). Güzel sanatlar lisesi bağlama kitaplarındaki İzmir türkülerinin kullanım durumlarının değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 53 (242), 793-808. DOI: 10.37669/milliegitim.1221044”

Öz

Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama kitaplarında yer alan İzmir türkülerini konu edinen bu çalışma betimsel türde bir çalışmadır. Araştırmanın verilerine ulaşabilmek için ‘Doküman Analizi’, ulaşılan verilerin analiz edilmesi için ‘İçerik Analizi’ yöntemleri kullanılmıştır. Çalışma 9, 10,11 ve 12. Sınıf Bağlama ders kitapları ve kitapların içerisindeki 7 İzmir türküsü ile sınırlandırılmıştır. Çalışma içerisinde İzmir türkülerine, müzik eğitimi materyali olarak kullanılma durumları açısından bakılmaya çalışılmıştır. Ayrıca İzmir türkülerinin müziksel özelliklerine dikkat çekilerek müzik eğitiminin farklı boyutlarında eğitim materyali olarak kullanılabilir oldukları ortaya konulmak istenmiştir. İzmir türkülerine yönelik yapılan incelemede elde edilen verilere göre; kitaplarda il merkezi ve Bergama’ya ait olmak üzere 7 türküye yer verildiği ve sınıf bazında, en çok türküye 11. Sınıf seviyesinde, en az ise 12. Sınıf seviyesinde yer verildiği görülmüştür. Türkülerin tamamının Kırık Hava türünde, ağırlıklı olarak 9 zamanlı usûllerde ve 7 farklı makamdan olduğu, türkülerin kitaplarda, ‘Dağarcık’ ve ‘Zeybek Tavrı’ başlıkları altında değerlendirildiği anlaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; İzmir türkülerinin farklı sınıf seviyelerinde yer aldığı, Bağlama eğitiminde Zeybek Tavrı eğitimi ve repertuar amaçlı kullanılabilirdiği ve bunun yanında müzik eğitiminin çeşitli boyutlarında da İzmir türkülerinden faydalanılabileceği ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: İzmir türküleri, bağlama, bağlama eğitimi, müzik, müzik eğitimi

Evaluation of Use Cases of İzmir Folk Songs in Fine Arts High School Bağlama Books

Abstract

This study, which deals with the İzmir folk songs in the Bağlama books of the Fine Arts High School, is a descriptive study. 'Document Analysis' methods were used to access the data of the research, and 'Content Analysis' methods were used to analyze the data reached. The study is limited to 9th, 10th, 11th and 12th Grade Bağlama books and 7 İzmir folk songs in the books. In the study, it has been tried to examine İzmir folk songs in terms of their use as music education material. In addition, by drawing attention to the musical characteristics of İzmir folk songs, it is aimed to reveal that they can be used as educational material in different dimensions of music education. According to the data obtained in the analysis of İzmir folk songs; it has been seen that 7 folk songs belonging to the city center and Bergama are included in the books. On the basis of grade, it was seen that folk songs were given the most at the 11th Grade level, and the least at the 12th Grade level. It has been understood that all of the folk songs are in Kırık Hava type, predominantly in 9-beat tempos and in 7 different tones. It has been understood that the folk songs are evaluated under the titles of 'repertoire' and 'Zeybek Tavrı' in the books. According to the findings obtained; It is among the results that İzmir folk songs can be used at different grade levels, that they can be used for Zeybek Tavrı education and repertoire in Bağlama education, and that İzmir folk songs can also be used in various dimensions of music education.

Keywords: *İzmir folk songs, bağlama, bağlama education, music, music education*

Giriş

Türk Halk Müziği, yüzyıllardan beri Türk insanının günlük hayatı içerisinde işlevsel olarak kullandığı bir müzik türüdür. Anadolu insanının duygu ve düşüncelerini barındırması ve ifade etmesi açısından önem taşıyan halk müziği, konularını da yine insanların yaşantılarından almaktadır. Özbek'e (2014, s. 986) göre "Halk türküleri insanoğlunun başından geçen olayları; bunların toplum içindeki iz ve yansımalarını; aşk, hasret, gurbet gibi insanlığın ortak duygularını; mertlik ve kahramanlık gibi milli özü ve tarihi olayları işler; bu olayları yaşayan ya da böylesine duygular taşıyan kişiler tarafından yakılır."

Aşk, sevgi, özlem, ayrılık, gurbet, kahramanlık gibi insana ait duygu ve yaşantılar halk müziğinin öne çıkan konuları olmakla birlikte; doğa olayları, iklim şartları, coğrafi özellikler gibi çevresel etkenler de yine halk müziğinin konuları içerisinde yer bulmuştur. Gerek insana ait duyguların gerekse çevreye ait etkenlerin, konusunu

oluşturmasından ötürü halk müziği; içerik çeşitliliği ve anlatım özellikleri açısından bir zenginlik sunmaktadır. Bunun yanı sıra Anadolu'nun coğrafi olarak Doğu ile Batı arasında bir köprü olması, farklı kültürler için hem bir geçiş noktası hem de kalıcı bir yurt haline gelmesi kültürel çeşitliliğin, içerik çeşitliliğinin artmasındaki nedenler arasında sayılabilmektedir. Bu özelliklerinden dolayı Türk Halk Müziği; farklı kültürlere ait Anadolu insanların her birinin, içerisinde kendilerine ait duygu ve düşünce unsurlarını bulduğu, sınırları üretildiği coğrafyayı ve üreten insanları aşan bir kültür hazinesi haline gelmektedir.

Kültürel çeşitlilikle birlikte halk müziği ezgilerinin, yani türkülerin içerisinde taşıdığı iletilerin insana dair yalın duygu ve düşünceler olması, gerek müzik açısından gerekse söz açısından anlaşılır olması, doğal bir üretim süreci içerisinde oluşturulması, geçmişinin yüzyıllara yaslanmasından ötürü tüm zamanların izlerini taşıyarak, birikimlerle meydana gelmesi ve bir nevi tarihe şahitlik etmesi gibi nedenlerden ötürü de, geniş toplum kitlelerinde dinleyiciler ve icracılar bulmakta ve toplumun hemen her kesimi tarafından da benimsenmektedir. Özbek (2014, s. 986) bu durumu şöyle açıklamaktadır: “Sanat müziğini etkileyen, ona ulusal tat ve renk veren halk müziği, anlatımındaki yalınlığı ve daha kolay anlaşılır nitelikte olması nedenleriyle diğer müziklere göre daha geniş bir toplum kesimi tarafından benimsenmiştir.”

Bir başka noktadan bakıldığında ise halk müziğinin yansıtıcı, açıklayıcı özelliklerini görmek mümkündür. Hakalmaz'a göre (2014, s. 994), “Türk Milleti yaşadığı her şeyi türkülere dökmüştür. Türkülere yöreleriyle ilgili her soruyu yöneltebilir ve cevabını da alabilirsiniz. O yöre hakkında: şivesi, yaşadıkları, ekolojik durumu vs. gibi bilgileri edinebilirsiniz”. Gerek türkülerini icra edenlerin gerekse türkülerini dinleyenlerin, çeşitli açılardan türkülerde kendilerine ait izler bulması, türkülerin; ait olduğu yörenin özelliklerini, türkülerini oluşturan kişilerin duygu ve düşüncelerini yansıtması gibi özelliklerin, halk müziğinin geniş kitlelere yayılmasında, sevilmesinde ve yüzyıllarca yaşamasında önemli etkenlerden bazıları olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Özbek'e (2014, s. 986) göre “halk müziği halkın estetik eğilimlerini yansıtan, bir yandan halkın yarattığı, öte yandan sevdiği ve benimsediği, çoğunlukla dinlediği müziktir.” Tura'ya (1988) göre; “halk müziği Türk milletinin gönlünde doğan, vicdanında yeşeren ve çiçek açan; hafızasında yaşayan kutsal bir varlık gibidir.” (aktaran Özbek, 2014, s.984). “Halk türküsü, başlangıçta bir kişinin, hafızasında var olan halk işi ezgi ve söz kalıplarından yararlanarak, bazen sözü, bazen ezgiyi değiştirerek, bazen de yine halk işi olmak kaydıyla özgün olarak ortaya koyduğu; dilden dile dolaşırken değişikliğe uğrayan, zaman içinde kişisel izlerin silinmesi sonucu ortak özellik taşıyan ezgili ve biçimli sözlerdir” (Özbek, 2014, s. 986). Türk

milletinin gönlünde doğan, dilden dile dolaşan bu kültür hazinesi, yine Türk milletinin gönlünü, zihnini yurt edinerek yeni nesillere aktarılmakta ve yaşatılmaktadır.

İnsanların duygu ve düşüncelerini yansıtan, içeriğinde insana dair hemen hemen tüm izleri taşıyan halk müziği, yöreden yöreye farklılık göstermektedir. Bu farklılığın kaynağını, müziği üreten insanların düşünce iklimlerinin zenginliklerinden aldığını söylemek mümkündür. Ülkemizin hemen her yöresinde yaşayan insanlar, kendi yörelerine ait söz, müzik ve usüller üreterek, yöreler arası çeşitliliği yüksek bir halk müziği yaratabilmişlerdir. Kimi yörelerde 4 zamanlı kimi yörelerde 5, 7, 9 zamanlı aksak eserlerin ağırlıkta olduğunu, kimi yörelerde bazı makamların ön plana çıktığını görmek mümkündür. Üretilen müzikler, türküler yine yörelere has söyleme ve çalma üslubu ile icra edilerek, bölgesel aidiyetin belirleyici unsurlarından olan ağız ve tavır kavramlarının ortaya çıkmasına olanak sağlamışlardır. Türkülerin çalındığı çalgılar da yine bölgesel aidiyetin belirleyici unsurları arasında yer almışlardır. Türkiye'nin hemen her bölgesinin müzikâl açıdan belirgin özelliklerinin olması, bölgelerin kendilerine has müzik kültürleri taşıması bahsedilen çeşitliliğin sonucu olarak görülebilir.

Ege Bölgesi; bölgelerimiz içerisinde, müzik kültürü açısından zengin ve belirgin özellikleri olan bölgelerimizden birisidir. İzmir'in de içinde bulunduğu Ege Bölgesi'nde ağırlıklı olarak zeybek oyunları ve zeybek müzikleri görülmekle birlikte, çeşitli tür müziklerin de yaygın olarak görüldüğü bilinmektedir. “Zeybek oyunları Türkiye'nin batısından doğusuna doğru azalan bir etkiyle Ege Bölgesi'nin tamamında, Akdeniz Bölgesinin büyük bir bölümünde, Marmara Bölgesi'nin ağırlıklı Anadolu yakasında, Batı Karadeniz ve İç Anadolu'nun bazı bölgelerinde halen yaygın olarak oynanmaktadır. Batı Anadolu'da halk tarafından çalınan ve oynanan bu oyunlara ‘Zeybek Oyunları’, ‘Zeybek Havası’ denilmektedir.” (Özbilgin, 2014, s.16) Zeybek türü türkülerin egemen olduğu İzmir ve yöresine müzik kültürü açısından bakıldığında; makam ve usûl yönünden çeşitliliğin bulunduğu, bunun yanı sıra bölge genelinde zeybeklerin icra edilmesinde kullanılan çalgılar anlamında da çeşitliliğin olduğunu söylemek yanlış olmaz.

“Zeybek müziğine eşlik eden sazlar incelendiğinde halk müziğinin icrasında kullanılan pek çok enstrümanın zeybek oyunlarına da eşlik ettiğini görmekteyiz. Zeybek oyunları genellikle davul-zurna eşliğinde oynanır. Özellikle kapalı ortamlarda oynanan zeybek oyunlarına ince saz denilen; Bağlama ailesi, Cümbüş, Keman, Kabak Kemane, Klarnet, Kaval, Sipsi, Def, Dümbelek sazlarının bir bölümünden oluşan çeşitli kombinasyonların eşlik ettiği de görülür. Yörelere göre davul ve zurnanın; tek davul tek zurna, tek davul-çift zurna, çift davul-çift zurna olarak değişik sayıda müzisyenle çalındığı tespit edilmiştir. Zeybek oyun müziğinde, en yaygın görülen şekil iki zurnacının, davul ya da davullar eşliğinde zeybek ezgisini çalmasıdır. Çift

davullu bir ortamda, davulcular tokmak ve çırpıyı aynı anda davula vurmaya azami özen gösterirken, çift zurnanın kullanıldığı durumda her zaman, zurnacının biri ezgisel yapıyı sürdürürken diğeri karar sesinde dem tutar. Zeybek yöresinde görülen davullar genellikle yaklaşık elli cm. genişliğinde ve geniş kasnaklıdır. Zurnalar ise bölgelere göre farklı boyutlardadır” (Özbilgin, 2014, s.18).

Batı ve Güney Batı Anadolu'nun müzik kültürüne, zeybek dışında kalan müzik türleri açısından bakıldığında ise karşımıza yine zengin örneklerin çıktığını görebilmekteyiz. Öztürk'e (2003, s.148) göre:

“Zeybek örneklerine çokça rastlanan Anadolu'nun Batı ve Güneybatı kesimlerinde, zeybek türü dışında çeşitli halk müziği türleriyle de karşılaşmaktadır. Sözgelimi oyun havası karakterindeki ezgilere ‘Kırık Hava, Kaşık Havası, Sallama, Oyun Havası, Abdal Havası, Koşma’ gibi isimler verilirken, ‘Güvende, Bengi, Zotlatma, Dattiri, Gakgili, Dımıdan, Köroğlu, Semah Ve Mengi’ gibi dans türündeki örnekler en çok görülenlerdir. Uzun Hava karakteri içinde, ‘Gurbet Havası, Boğaz Havası, Kerem, Garip, Avşar Havası, Aydest, Türkmen Bozlağı, Avşar Bozlağı’ gibi türler görülmektedir. Kerem, Garip, Köroğlu gibi örneklere, usüllü olarak da rastlanabilmektedir. Yine usüllü örneklerden bir kısmını da Alevi Türkmenlerin (Tahtacı) icra ettikleri deyişler oluşturmaktadır.”

Yapılan araştırmaların ortaya koyduğu şekilde, Batı ve Güney Batı Anadolu, gerek zeybek gerekse zeybek dışında kalan diğer halk müziği türleri açısından zenginlik göstermektedir. Bunun yanı sıra bölgenin; makam, usül ve çalgı açısından da zengin bir içeriğe sahip oluşu anlaşılmaktadır. Batı Anadolu'ya iller özelinde bakıldığında, Manisa, Muğla, Aydın, Denizli gibi şehirlerin yanında İzmir'in de gerek zeybekler gerekse diğer müzik türlerinin makam, usül ve çalgı unsurları açısından öne çıktığını görmek mümkündür.

Ege Bölgesi'nin önemli şehirlerinden birisi olan İzmir, kültürel olarak bölge özelliklerini barındırmakla beraber kendi içinde taşıdığı unsurlar ile de müzik kimliği açısından çeşitlilik göstermektedir. Şehirde yaşayan farklı etnik kimlikler, dini inançlar ve coğrafi unsurlar, İzmir kültürünü tarihsel süreçte çeşitlendirmiş ve şekillendirmiştir. Altınay (2012), İzmir'in çokkültürlü bir yapısı olduğunu ve gerek etnik kimlikler gerekse inanç kimliklerinin İzmir'in müzik kimliğine yansıdığını aktarmaktadır. Bu durum İzmir'de farklı müzik formlarının da gelişmesine ve çeşitlenmesine olanak sağlamıştır.

Batı Anadolu'da, Türkiye'nin batı ucunda yer alan İzmir; Ege Bölgesi içerisinde yer alan komşu şehirleri Muğla, Aydın, Manisa ve kuzeyde Balıkesir'in de içinde bulunduğu zeybek kültürü etkisinin görüldüğü şehirlerdendir. Zeybeklerin, 19.

yüzyıldan itibaren bölgenin müziği ve halk dansları açısından etkili oldukları görülmektedir. Zeybek oyunlarının birçoğu tek kişilik özelliindedir ve ezgiler dokuz zamanlı usüllerden oluşur. İzmir yöresi zeybekleri ses aralığı olarak bir oktavın üstündedir ve ezgiler genellikle yanaşık seslerden oluşur. Zeybek ezgileri genellikle makam açısından inici bir seyir izler. Zeybek ezgilerinde karar sesleri; çoğunlukla Sol, La ve Si sesleridir. Ezginin hızına bağlı olarak zeybekler; Ağır, Ağırca ve Kıvrak Zeybekler gibi isimlerle gruplandırılırlar. Zeybek oyunları genellikle Bağlama, Davul – Çift Zurna veya Klarinet ile çalınır. Ayrıca zeybek oyunlarının icrasında Dilsiz Kaval, Üç Telli, Kabak Kemane, Çığırta, Sipsi gibi çalgıların da kullanıldığı görülür. İzmir, çok kültürlü bir yapıya sahiptir. Çokkültürlü yapıdan dolayı, bölgede zeybek ezgileri ile birlikte Bengi, Güvende, Semah ve Mengi gibi halk müziği türlerinin yanı sıra Ağıt ve Gurbet Havaları gibi halk müziği türleri de bulunmaktadır (İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, t.y.).

Gerek Ege Bölgesi gerekse İzmir’in müzik kültürünü tanımlamak açısından verilen bilgiler, hem bölgenin hem de İzmir’in içerdiği müzik kültürünü çeşitli açılardan ele almayı ve incelemeyi mümkün kılmaktadır. İnceleme konusu olan açılardan birisi de İzmir türküleridir.

Müzik kültürünün önemli parçalarından birisi olan türküler taşıdıkları kültürel öğeler, sanatsal değerler, icra teknikleri, teorik temeller, edebi özellikler gibi boyutlardan dolayı farklı disiplinler altında incelenebilmektedir. Bu özelliklerinden ötürü birçok çalışmaya da konu olmaktadır. Bu çalışmada İzmir türkülerini incelemeye değer diğer özelliklerinin yanında eğitsel olarak ele alınmış ve müziğin boyutları içerisinde icra, teori, repertuar gibi birçok açıdan incelenebilecek olan İzmir türkülerini bu çalışma içerisinde, eğitim açısından incelenmek istenmiştir.

Türk Halk Müziği eserleri, müziğin icra boyutunun öznesi olmakla birlikte aynı zamanda müzik eğitiminin de önemli bir öznesidir. Müzik eğitimi içerisinde; çalgı eğitimi, teori eğitimi, koro eğitimi, işitme eğitimi gibi alanlarda halk müziği eserlerinden faydalanılabilmektedir. Bu çalışma içerisinde de İzmir türkülerinin müzik eğitimi/çalgı eğitimindeki kullanım durumu ve kullanım amaçları ortaya çıkarılarak, türkülerin; özelliklerinin de tespitiyle, müzik eğitiminde yeni kullanım alanlarına yönelik öneriler ortaya konmak istenmiştir.

Çalışmanın literatürü oluşturulurken; “kitap incelemesi, türkü incelemesi ve İzmir türkülerinin incelenmesi” olmak üzere 3 başlık altında tarama yapılarak, literatür oluşturulmaya çalışılmıştır. Yapılan taramanın sonucunda; Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama dersi kitaplarının incelenmesini (Akbaş, Kaleli ve Özdek, 2021), çeşitli illere ait türkülerin incelenmesini (Altıparmakoglu, 2010; Kurtaslan ve

Yücetoker, 2013; Şengül ve Terzioğlu, 2015; Sert, 2017; Erdem, 2018; Uzunöz, 2019; Tozlu, 2020; Kum ve Yılmaz, 2022) ve İzmir türkülerinin incelenmesini (Tamay, 2002; Sürmeli, 2010; Türkay, 2010; Kurgen, 2010; Erkan, 2015; Yeşilyurt, 2021) konu edinen çalışmalar bulunmuştur. Literatürde, kitap incelemesi yapan çalışmalar; kitapları hedef davranış açısından, illere ait türküleri inceleyen çalışmalar; türküleri folklor, edebiyat ve müzik özellikleri açısından incelemiştir. İzmir türkülerine yönelik yapılan çalışmalar ise zeybekler etrafında yoğunlaşmak suretiyle; türküleri tür, biçim, ezgi, ritim, çalgı boyutları ile incelemiştir. Bu çalışmada, diğer çalışmaların özelliklerinden farklı olarak, İzmir türkülerine müzik eğitimi materyali olarak kullanılma durumları açısından bakılmaya çalışılmış ve İzmir türkülerinin müziksel özelliklerine dikkat çekilerek, müzik eğitiminin farklı boyutlarında eğitim materyali olarak kullanılabilir oldukları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylelikle literatüre, İzmir türkülerinin müzik eğitimi repertuarında yer alması açısından katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, müzik eğitiminin çeşitli türlerinde ve seviyelerinde kendine yer bulabilecek olan İzmir türkülerinin eğitsel özellikleri, Güzel Sanatlar Lisesi örneğinde ve Bağlama ders kitapları özelinde incelenerek, vurgulanmak istenmiştir.

Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama kitaplarında yer alan İzmir türkülerini inceleyen bu çalışma içerisinde şu sorulara yanıtlar aranmıştır:

Kitaplarda yer alan İzmir türkülerinin;

- Künye bilgileri nasıldır?
- Sınıf düzeyine ilişkin dağılımı nasıldır?
- Form özelliklerine ilişkin dağılım nasıldır?
- Makam ve usûl yapısına ilişkin bulgular nelerdir?
- Eğitsel açıdan kullanım amaçları nelerdir?

Yöntem

Güzel Sanatlar Lisesi, Bağlama ders kitaplarında bulunan İzmir türkülerinin incelenmesini içeren bu çalışma betimsel türde bir çalışmadır. Çalışmada verilerin elde edilmesi için “doküman incelemesi” kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.187). Bu kapsamda, Bağlama ders kitapları taranmış ve içerdikleri İzmir türküleri incelenmek üzere bir araya getirilmiştir. Elde edilen verilerin analiz edilmesi için ise “İçerik Analizi” kullanılmıştır. “İçerik

analizinde temelde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.227).

İncelenen Bağlama ders kitaplarında bulunan İzmir türküleri bir araya getirilerek, çeşitli değişkenler açısından ele alınmıştır. Elde edilen bulgular tablolaştırılarak, yorumlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 9, 10, 11 ve 12. sınıf seviyelerinde kullanılan; Çalgı Eğitimi Bağlama 9 (Avcı, Yılmaz, Çiçekçioğlu ve Özcanlı, 2019a), Çalgı Eğitimi Bağlama 10 (Avcı, Yılmaz, Çiçekçioğlu ve Özcanlı, 2019b), Çalgı Eğitimi Bağlama 11 (Avcı, Yılmaz, Çiçekçioğlu ve Özcanlı, 2019c) ve Çalgı Eğitimi Bağlama 12 (Avcı, Yılmaz, Çiçekçioğlu ve Özcanlı, 2019d) ders kitapları ve bu kitapların içerisinde bulunan İzmir türküleri oluşturmaktadır. Çalışma; Güzel Sanatlar Lisesi, Bağlama ders kitapları ve kitapların içerisinde yer alan 7 (yedi) İzmir türküsü ile sınırlandırılmıştır. Çalışma içerisinde; İzmir türküleri, makam ve usül özellikleri incelenerek ele alınmış ve elde edilen veriler ışığında, İzmir türkülerinin eğitim materyali olarak kullanılabilme boyutları sonuç bölümünde ifade edilmiştir.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma, Etik Kurul izni gerektiren (anket ya da ölçek uygulamayı gerektiren, görüşme ve gözlem içeren; doküman, resim, anket, klinik, insan ve hayvanlar üzerindeki deneysel çalışmalar) kategorisine girmemektedir.

Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama dersi kitapları, bu bölümde 5 başlık altında incelenmiştir. Türküler; künye bilgileri, sınıf düzeyi, form özellikleri, makam ve usül yapıları ve kullanım amaçlarına göre tablolaştırılmıştır. Her tablo, ulaşılan verilere uygun şekilde yorumlanmış ve yorumlar benzer çalışmaların bulguları ile desteklenmeye çalışılmıştır.

Türkülerin Künye Bilgilerine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama dersi kitaplarında bulunan İzmir türküleri tarandığında, 5’i il merkezine, 2’si Bergama’ya ait olmak üzere zeybek formu ağırlıklı, kayıtlı toplam 7 türkünün kitaplar içerisinde yer aldığı görülmektedir. Kurgen (2010), İzmir’e ait zeybek ezgilerinin; il merkezi, Bergama, Menemen, Ödemiş, Cumaovası ve Karaburun merkezli olduğunu belirtmekte ve bu şekilde sınıflandırmaya yapmaktadır. Kitaplara seçilen türkülerin bu sınıflandırmaya uygun olduğu ve İzmir genelinde iki bölgeye ait türkülere yer verildiği, diğer bölgelerden türkü seçimi yapılmadığı anlaşılmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1*Türkülere İlişkin Künye Bilgileri*

Türkü Adı	Yöre	Repertuar No
Asker Ettiler Beni	İzmir	3902
Gerizler Başı	İzmir/Bergama	238
Kozak Zeybeği	İzmir/Bergama	80
Ah Bir Ataş Ver	İzmir	63
Yağcılar Zeybeği	İzmir	72
İzmir'in Kavakları	İzmir	337
Kordon Zeybeği	İzmir	548

Türkülerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgular

Kitaplar içerisinde verilen türkülerin 2 tanesi 9 ve 10. sınıf düzeyinde, 5 tanesi ise 11. sınıf seviyesinde verilmiştir. Türküler sayıca en fazla olarak, 11. sınıf seviyesinde yer almaktadır. 12. sınıf ders kitabında ise İzmir türküsü bulunmamaktadır. Bu sonuçların ortaya çıkmasında, ders kitaplarının içerdiği ünitelerin etkili olduğu düşünülmektedir. 11. sınıf Bağlama kitabı içerdiği üniteler açısından ele alındığında, ünite sayısının 2 olduğu ve ünitelerden birinin Zeybek Tavrı çalışmalarını kapsadığı görülmektedir. Zeybeklerin yaygın olarak Ege Bölgesi'nde görülen bir halk oyunu ve müzik türü olmasından ve bölgenin diğer illerinde olduğu gibi İzmir türkülerinde de zeybeklerin sözlü ve sözsüz türlerde kendisine yer bulmasından ötürü, Zeybek Tavrı'nın öğretildiği 11. sınıf kitabında İzmir türkülerinin, diğer kitaplara kıyasla sayıca fazla olarak yer aldığı düşünülmektedir. 12. Sınıf seviyesinde ise öğretilen konular itibari ile İzmir türkülerine yer verilmemiştir. Tablo 5'te sunulan verilerin de bu sonucu desteklediği anlaşılmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2*İzmir Türkülerinin Sınıf Düzeyinde Dağılımları*

Sınıf Düzeyi	Sayı	Türkü Adı
9. Sınıf	1	Asker Ettiler Beni
10. Sınıf	1	Gerizler Başı
11. Sınıf	5	Kozak Zeybeği, Ah Bir Ataş Ver, Yağcılar Zeybeği, İzmir'in Kavakları, Kordon Zeybeği
12. Sınıf	-	-

Türkülerin Form Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bağlama kitaplarında yer verilen İzmir türkülerinin form özelliklerine bakıldığı zaman, türkülerin tamamının Kırık Hava (ritimli) türünde olduğu ve sözlü-sözsüz eserlerin birlikte değerlendirildiği görülmektedir. Tablo 2’de ortaya çıkan sonuçlarla, Tablo 3 birlikte düşünüldüğünde anlamlı bir bütün oluşturduğu anlaşılmaktadır. Türk Halk Müziği’nde türkülerin biçimleri Kırık Hava ve Uzun Hava olarak ayrılmaktadır. Kırık Hava usûlü olan ritimli türkülerini ifade ederken, Uzun Hava serbest usûllü türkülerini ifade etmektedir. Emnalar (1998), zeybeklerin 9 zamanlı usûllerde olması gerektiğini aktarmaktadır. Zeybeklerin 9 zamanlı usûllerden oluşarak belirli bir usûle sahip olmaları, zeybek türkülerinin Kırık Hava türleri içerisinde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu konuda Öztürk (2003, s.147) şunları aktarmaktadır: “Zeybek müziği örnekleri, Anadolu müziği içinde, belirli bir usule sahip olmaları nedeniyle, Kırık Hava kategorisinde yer almaktadır. Çoğu kez, sözlü ve çalgısal örnekleriyle dansa bağlı oluşu, zeybek müziğinin, Kırık Hava kategorisi içinde, dansa bağlı bir tür olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir.” Belirli bir usûle sahip zeybek formundaki türkülere kitaplarda ağırlıklı olarak yer verilmesi ve zeybek formu dışında kalan türkülerin de yine usûllü türküler olması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3

İzmir Türkülerinin Form Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Türkü Adı	Tür	Sözlü/Sözsüz
Asker Ettiler Beni	Kırık Hava	Sözlü
Gerizler Başı	Kırık Hava	Sözlü
Ah Bir Ataş Ver	Kırık Hava	Sözlü
İzmir’in Kavakları	Kırık Hava	Sözlü
Yağcılar Zeybeği	Kırık Hava	Sözsüz
Kozak Zeybeği	Kırık Hava	Sözsüz
Kordon Zeybeği	Kırık Hava	Sözsüz

Türkülerin Makam ve Usûl Yapısına İlişkin Bulgular

Türkülerin makam özellikleri incelendiğinde Çargâh, Kürdi, Hicaz, Nihavent, Hicazkâr, Segâh ve Mahur makamlarında 7 eserin olduğu anlaşılmaktadır. Farklı makamlardan seçilen 7 türkü içerisinde; 5 türkü 9 zamanlı, 2 türkünün ise 4 zamanlı usûllerden oluştuğu ve ses genişliklerinin çoğunlukla 1 oktav ve üzerinde olduğu anlaşılmaktadır. Türküler makam özelliklerine uygun olarak; La, Si, Do

ve Sol seslerinde karar vermektedirler (Tablo 4). İzmir türküleri üzerine yapılan çalışmalarda, İzmir müzik kültürünün oluşmasında Türk Sanat Müziği etkisinin olduğu, türkülerin 12 farklı makam dizisiyle oluşturulduğu ve zenginlik gösterdiği belirtilmektedir. İzmir türkülerini makamsal özelliklerinin yanı sıra usûl ve ezgi genliği olarak da inceleyen çalışmalarda, özellikle zeybek türünde olan türkülerin 9 zamanlı özellik gösterdiği, yöre türkülerinin; 9/8, 9/4 ve 4/4'lük usûller başta olmak üzere 6 farklı usûlden oluştuğu ve 1 oktav ses genişliği olduğu gibi, 1 oktavı aşan seyirlerin de olduğu aktarılmaktadır (Emnalar, 1998; Kurgun, 2010; Erkan, 2015; Yeşilyurt, 2021). Ayrıca Özbilgin (2014) ağırlıklı olarak Batı Ege'de İzmir, Manisa, Muğla, Aydın, Denizli illerinde görülen ağır zeybeklerin 9/2 ve 9/4'lük usûllerden, kıvrak zeybeklerin ise 9/8'lik usûlden meydana geldiğini belirtmektedir. Bağlama eğitimi kitaplarının içerisinde yer alan ve Tablo 4'te ayrıntılı olarak verilen türkülerin; makam, usûl ve ses genişliği olarak, çalışmalarda belirtilen İzmir türkü özelliklerini yansıttığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4

İzmir Türkülerinin Makam ve Usûl Yapısına İlişkin Dağılımlar

Türkü Adı	Makam Dizisi	Usûl	Karar Sesi	Ezgi Genliği
Asker Ettiler Beni	Çargâh	4/4	Do	Do-Fa (4 Ses)
Gerizler Başı	Kürdi	4/4	La	La-Do (10 Ses)
Kozak Zeybeği	Hicaz	9/2	La	La-La (8 Ses)
Ah Bir Ataş Ver	Nihavent	9/4	Sol	Fa#-Sol (9 Ses)
Yağcılar Zeybeği	Hicazkâr	9/4	Sol	Fa#-La (10 Ses)
İzmir'in Kavakları	Segâh	9/8	Si	Sol-Sol (8 Ses)
Kordon Zeybeği	Mahur + Nişabur	9/4	Sol	Do#-La (13 Ses)

İzmir Türkülerinin Eğitsel Açıdan Kullanımına İlişkin Bulgular

Türküler kullanım amaçlarına göre incelendiğinde, iki başlık altında kitaplarda yer verildiği görülmektedir. 9 ve 10. sınıf kitaplarında yer alan İzmir türkülerinin repertuar amaçlı olarak, 11. sınıf kitabında yer verilen İzmir türkülerinin ise hem repertuar hem de Zeybek Tavrı çalışmaları için kullanıldığı görülmektedir. 11. sınıf düzeyinde, Yöresel Üslup Çalışmaları ünitesi altında verilen “Yağcılar Zeybeği”, Zeybek Tavrı'nın tezene vuruşu ve yöre üslubuna uygun şekilde çalınışını öğretmek amacıyla, aynı ünite başlığı altında verilen “Ah Bir Ataş Ver” türküsü ise Bağlama'nın her yörede farklı çalış biçimleri ile icra edildiğini öğretmek ve örneklemek amacıyla kitapta yer edinmiştir. 11. sınıf kitabı içerisinde, “Dağarcık” başlığı altında yer alan, “Kozak Zeybeği, İzmir'in Kavakları ve Kordon Zeybeği” türküleri ise yine Zeybek

Tavrı ve Bağlama'nın farklı çalış biçimleri ile ilgili olarak kitabın repertuarında yer almıştır (Tablo 5). Tablo 1'de de açıklandığı gibi, kitaplar içerisindeki türkülerini ağırlıklı olarak zeybek formundaki türküler oluşturmaktadır. Zeybeklerin, Batı Anadolu Bölgesi'nde bulunduğu ve İzmir'in oyun kültürünü zeybek oyunlarının oluşturduğu bilgisi çeşitli çalışmalar tarafından aktarılmaktadır (Sürmeli, 2010; Kurgun, 2010; Erkan, 2015). Kitaplar içerisinde yer verilen zeybek formundaki İzmir türkülerinin; ünite başlıkları altında amaca uygun şekilde yer bulduğu, Batı Anadolu müziklerinin ve Zeybek Tavrı'nın öğretildiği ünitelerde olmasının yanı sıra, kitapların repertuar bölümlerinde de yer almasının, gerek İzmir gerekse Batı Anadolu ezgilerine örnek olmasından dolayı anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu açılarından, İzmir türkülerinin Tablo 2'de de değinildiği gibi 11. sınıf kitabında ağırlıklı olarak yer bulması anlaşılır bulunmaktadır.

Tablo 5*İzmir Türkülerinin Bağlama Kitaplarındaki Kullanım Amaçlarına İlişkin Dağılımlar*

Kitap Adı	Türkü Adı	Sınıf Düzeyi	Ünite Adı	Konu	Kazanım
Çalgı Eğitimi Bağlama 9	Asker Ettiler Beni	9. Sınıf	Dağarcık	-	-
Çalgı Eğitimi Bağlama 10	Gerizler Baş	10. Sınıf	Dağarcık	-	-
	Yağcılar Zeybeği	11. Sınıf	Yöresel Üslup (Tavır) Çalışmaları (Zeybek Üslubu)	Zeybek Üslubu (Tavır)	Zeybek Tavrı'nı doğru tezene vuruşları ve yöre üslubuna göre doğru çalar.
Çalgı Eğitimi Bağlama 11	Ah Bir Ataş Ver	11. Sınıf	Yöresel Üslup (Tavır) Çalışmaları (Zeybek Üslubu)	Zeybek Üslubu (Tavır)	Bağlama'nın her yörede değişik çalış biçimleri ile icra edildiğini kavrar.
	Kozak Zeybeği	11. Sınıf	Dağarcık	-	-
	İzmir'in Kavakları	11. Sınıf	Dağarcık	-	-
	Kordon Zeybeği	11. Sınıf	Dağarcık	-	-
Çalgı Eğitimi Bağlama 12	-	-	-	-	-

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Güzel Sanatlar Lisesi, Bağlama ders kitaplarına yönelik olarak yapılan inceleme sonucunda, 4 sınıf seviyesinde toplam 269 türkü bulunduğu ve 269 türkü içerisinde,

İzmir'e ait çoğunluğu zeybek türkülerinden seçilmekle birlikte, 7 (yedi) türküyü kitaplar içerisinde yer verildiği görülmüştür. İzmir türküleri kitaplardaki toplam türkülerin, %2,5'ini oluşturmaktadır. Kitaplar içerisinde Muğla (29), Azerbaycan (28), Mersin (26), Denizli (19), Burdur (19), Antalya (12) ve Sivas (10) türkü sayıları itibariyle dikkat çekmektedir. Kitaplar; İzmir il merkezi ve Bergama'ya kayıtlı olmak üzere, iki İzmir yöresi türkülerini içermekte ve seçilen beş türkü ile il merkezi öne çıkmaktadır. İzmir'den seçilen türkülerin ağırlıklı olarak zeybek olmasında, 11. Sınıf Bağlama kitabında zeybek tavrı öğretimi yapılmasının etkili olduğu, seçilen zeybeklerin il merkezine ait olması sebebiyle de, yöre tercihi açısından il merkezinin öne çıktığı düşünülmektedir. İzmir'in diğer bölgelerine ait türküleri kitaplar içerisinde yer verilmemiştir. Farklı yörelerdeki türkülerin de kullanılarak, yöre çeşitliliğinin artırılması önerilmektedir.

Elde edilen verilere göre kitaplarda bulunan İzmir'e ait türkü sayısı, toplam türkü sayısının %2,5'ine karşılık gelmektedir. İzmir'in; iki yöresi haricindeki bölgelerinden, zeybek ve diğer türkü formları tercihinde bulunulmaması, genelde zeybek dışında kalan türküleri sıklıkla yer verilmemesi ve türkü tercihinde bulunulan iki yöreden ise az sayıda türkü seçilmesi gibi etkenler, bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Giriş bölümünde, literatürde ifade edilen çalışmalar; İzmir'in farklı yörelerinde, çeşitli türlerde türküler bulunduğunu, inceleyerek ortaya koymaktadır. Farklı yöre ve türlerdeki türküler, kitaplar içerisinde değerlendirilerek, bütün içerisindeki İzmir türküleri sayısı artırılabilir. İzmir türkülerin 9, 10 ve 11. sınıf kitaplarında yer aldığı ve 12. sınıf düzeyinde ise İzmir türkülerine yer verilmediği anlaşılmıştır. 12. Sınıf Bağlama kitabının içerdiği üniteler incelendiğinde İzmir türkülerini kapsamadığı ulaşılan sonuçlardır. Bu durumun da türkü sayısını etkilediği düşünülebilir. Yapılan inceleme sonucunda, Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama dersi 9 ve 10. Sınıf ders kitaplarında, 2 (iki) İzmir türküsüne yer verildiği görülmüştür. Sınıf seviyesine uygun olarak seçilecek Kırık Hava türünde türküler ile bu sayının artırılması ve ders kitaplarının hem ünite başlıkları hem de dağarcık bölümlerinde İzmir türkülerine yer verilmesi önerilmektedir. Ayrıca 11. sınıf kitabında, "Yöresel Üslup Çalışmaları" ünitesi "Zeybek Tavrı" konusu için İzmir zeybeklerinden daha fazla yararlanılması, ünite başlığı altında ve dağarcık bölümünde İzmir'e ait türkülerin, zeybeklerin sayısının artırılması önerilmektedir.

9 ve 10. Sınıf ders kitaplarında yer alan türkülerin repertuar amaçlı, 11. sınıf ders kitabında yer alan türkülerin ise repertuar ve Zeybek Tavrı'nın öğretimi olmak üzere iki farklı amaçta kullanıldığı anlaşılmıştır. Eğitim materyali olarak kitaplarda kullanılan türkülerin ağırlıklı olarak zeybek formunun içerisinde yer aldığı, türkülerin tamamının Kırık Hava türünde ve 7 ayrı makamda olduğu tespit edilmiştir. Türkülerin

çoğunlukla 9 zamanlı usülleri içerdiği ve ses genişliklerinin 1 oktav ve üzerinde olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır. Bu sonuçlar ışığında, İzmir türkülerinin zeybek eğitiminde hem çalış tavrı hem de zeybek formunun incelenmesi gibi açılardan kullanılabilceği, 9 zamanlı usullerin öğretilmesinde yararlanılabileceği, türkülerin 7 ayrı makamdan oluşması göz önüne alındığında, kitaplarda kullanılan türkülerin aynı zamanda makam eğitimi için de kullanılabilceği ve eserlerin Kırık Hava türlerine örnek olarak gösterilebileceği yorumlanarak ulaşılabilen sonuçlardan bazılarıdır.

Bağlama ders kitapları aracılığı ile ulaşılan bulgulara genel olarak bakıldığında, İzmir türkülerinin Bağlama eğitimi ve icrasında yöresel icra, tezene kullanımı, zeybek tavrı, repertuar, makam, usül, tür-form öğretimi noktalarında eğitsel amaçlarla kullanılabilceği sonuçlarına ulaşılabilmektedir. Bunun yanı sıra İzmir türkülerinin sadece Bağlama eğitimi ve icrasında değil; çalgı eğitiminin farklı türlerinde, müzik teorisi, müzik kültürü, müziksel işitme okuma ve yazma, repertuar gibi müziğin farklı alanları içerisinde de eğitsel amaçları karşılayabilecek müziksel özelliklere sahip olduğunu söylemek mümkündür. İzmir türkülerinin; Bağlama eğitiminin yanında, ifade edildiği üzere Türk Halk Müziği'nin ve müzik eğitiminin başka boyutlarında da ele alınarak, eğitsel özelliklerinden yararlanılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akbaşı, B. Z., Kaleli, Y. S., Özdek, A. (2021). Güzel sanatlar liselerinde kullanılan Bağlama ders kitaplarındaki alıştırma ve ilgili türkülerin hedef davranış bakımından incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 3853-3867. <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/66167/983442>
- Altınay, F. R. (2012). Türkiye'de "çokkültürlülük" bağlamında halk müziği araştırmalarının gerekliliği. *Ege Üniversitesi Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, 2, 63-90. <https://dergipark.org.tr/pub/konservatuvardergisi/issue/46704/585646>
- Altıparmakoglu, A. (2010). *Antakya halk müziğinde kırık havaların ezgisel yönden incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Avcı, E., Yılmaz, G., Çiçekçioğlu, Ş., Özcanlı, Y. (2019a). *Çalgı eğitimi bağlama 9. Uslu*, E. (Ed.), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Avcı, E., Yılmaz, G., Çiçekçioğlu, Ş., Özcanlı, Y. (2019b). *Çalgı eğitimi bağlama 10. Uslu*, E. (Ed.), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Avcı, E., Yılmaz, G., Çiçekçioğlu, Ş., Özcanlı, Y. (2019c). *Çalgı eğitimi bağlama 11. Güneş*, D. (Ed.), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Avcı, E., Yılmaz, G., Çiçekçioğlu, Ş., Özcanlı, Y. (2019d). *Çalgı eğitimi bağlama 12. Uslu*, E. (Ed.), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle Türk Halk Müziği ve nazariyatı*. Ege Üniversitesi Basımevi.
- Kurgen, O. (2010). *İzmir ve çevresi zeybek oyunlarına eşlik eden geleneksel çalgı takımları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erkan, T. (2015). Müzik türü olarak zeybek (İzmir-Torbalı örneği). *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 285-297. <https://dergipark.org.tr/en/pub/abuhsbd/issue/32941/365982>
- Erdem, E.M. (2018). *Erzincan türküleri üzerine bir inceleme* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). *İzmir halk müziği*. <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-154287/izmir-halk-muzigi.html>
- Kum, E. T., Ulusoy Yılmaz, D. (2022). Kahramanmaraş türkülerinin konu, makam, usûl ve ses özellikleri açısından incelenmesi. *Black Sea Journal of Public and Social Science*, 5(2), 62-70. 10.52704/bssocialscience.1103775
- Hakalmaz, O. (2014). Türk halk müziği'ni tanıyalım. *Yeni Türkiye*, 57 (Türk Musikisi Özel Sayısı). 994-1000.
- Kurtaslan, H., Yücetoker, İ. (2013). Niğde türkülerinin müzik ve söz unsurları açısından incelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5(3), 63-73. <https://dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/view/452>
- Özbek, M. (2014). Türk halk müziği ve türküler. *Yeni Türkiye*, 57(Türk Musikisi Özel Sayısı). 984-993.
- Özbilgin, (2014). Zeybeklik kurumu ve zeybek oyunları. *Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, 4, 11-19. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/149852>
- Öztürk, O. M. (2003). *Zeybek kültürü ve müziği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sert, F. (2017). Elazığ Harput türküleri üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 65-86. Doi: 10.16916/aded.269425

- Sürmeli, F.M. (2010). *Ege Bölgesi zeybek oyunlarının adlarına göre tasnifi ve incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Şengül, C., Terzioğlu, A.M. (2015). Ağrı yöresine ait türkülerin makamsal ve ritmik yönden incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3(Özel Sayı 2), 410-415. Doi: 10.14486/IJSCS402
- Uzunöz, E. (2019). *Tokat türküleri (İnceleme-Metinler)* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum.
- Tamay, S. (2002). *İzmir yöresi Tahtacı Semahları'nın tür ve biçim yönünden incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Tozlu, N. (2020). Refahiye türkülerini üzerine bir inceleme. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 8 (20), 163-185. Doi: 10.31126/akrajournal.632668
- Türkay, M.K. (2010). *İzmir Cumaovası yöresi zeybeklerinin ezgi ve ritim yapısı bakımından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yeşilyurt, R. (2021). *Geleneksel Türk Halk Müziğinde yörelere özgü müzikal kimlik saptamaları "Ege Bölgesi örneği"* [Yayınlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık.